

Rebels a Tramuntana



Joan Soler i Amigó,
Rebels a Tramuntana,
Ed. Columna,
Barcelona 2003.

Ets dolent com la pell d'en Segarra és una expressió que he sentit a dir a la gent gran del Rosselló i d'altres punts de la Catalunya Vella. Es fa servir per a referir-se a una persona cruel i despiedada, o fins i tot quan un vailet és entremaliat. Equival a dir «ets de la pell de Barrabàs» (o «del diable»). Francesc de Segarra, governador de Perpinyà en la segona meitat del segle XVII, continua en la memòria popular, perquè va terroritzar aquestes contrades perseguint els partidaris d'una Catalunya reunificada. I és que el 7 de novembre de 1659 és una data nefasta en la nostra història. Lluís XIV de França i Felip IV de Castella i III d'Aragó van signar el Tractat dels Pirineus, a conseqüència del qual la nació catalana quedava escapçada pel nord. Ambdós monarques van prendre aquesta decisió a l'esquena dels rossellonesos i de les Corts Catalanes, que no la van acceptar mai. Amb l'empelt d'aquesta part de Catalunya al reialme francès, l'explotació i venda de la sal, un element de primera necessitat en aquella època, passà a mans estatals. A més, París va implantar unes taxes asfixiantes (la gabella) sobre el consum de sal. Tant l'annexió a França com les noves disposicions reials van desencadenar un gran malestar entre els nordcatalans, que acabà amb la revolta coneguda com la Guerra de la Sal.

Amb aquest tret de sortida, Joan Soler i Amigó ens obsequia amb una deliciosa novel·la, en-

llestida a partir de minucioses recerques i una bona dosi d'imaginació. Es tracta de *Rebels a Tramuntana* (Columna, 2003), que fou guardonada amb el Premi d'Història de Catalunya Leandre Colomer del 2002.

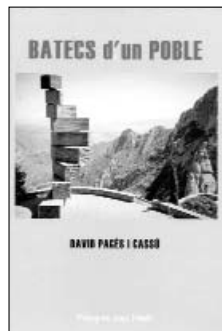
L'aire indòmit dels catalans és un dels valors que sempre han acabat reconeixent els francesos i altres enemics seculars nostres. Tant és així, que Napoleó ens va percebre com els més rebels de la Península, i Voltaire no dubtà a titllar els catalans de «fanàtics de la llibertat». Qui encarna la figura de l'insurrecte capaç d'aterrorir els ocupants és Josep de la Trinxeria. Per a l'autor, aquest pagès de Prats de Molló esdevingut as-saltador de gabellots és un autèntic heroi, «d'una personalitat poc comuna, intel·ligent, coratjós, lúcida, també dur, ferm en les seves resolucions i poc inclinat a la submissió».

Rebels a Tramuntana és sobretot la trama d'una conspiració per a alliberar la Catalunya del Nord dels gavatxos. Per a fer-ho, Josep de la Trinxeria i altres capitosts s'organitzaren en escamots, coneguts com els Angelets de la Terra (nom que els ve del fet que «són a tot arreu i no se'ls veu enlloc: són invisibles, silenciosos, lleugers, inabastables, omnipresents»). Amb el suport de capellans trabucaires, caçaires de l'ós del Pirineu, mosses guerrilleres, emigrants occitans, etc., les partides nordcatalanes aixafaran més d'una vegada, a pit descobert, els regiments enviats per Jean-Baptiste Colbert, ministre francès de la Guerra.

L'obra gaudeix d'uns ingredients prou vàlids per a ser duta al cinema. Emboscades, catalanitat, amor, amistat, caragirats, botxins, contrabandistes, etc. es barregen en la novel·la, fent-la més atractiva. I és que, des del primer moment, la destresa narrativa de Soler i Amigó enganxa. Tant perquè l'autor aprofundeix en el coneixement d'aquestes comarques com pel domini del vocabulari que fa servir, la lectura de *Rebels a Tramuntana* és del tot recomanable als alumnes de batxillerat. De la història, la geografia i la societat nordcatalana amb prou feines se'n parla, a les escoles del Principat, malgrat que la nostra història no s'entén sense el Rosselló, aquesta part del Pirineu que ha estat el bressol de la nació catalana. ♦

QUIM GIBERT

Batecs d'un poble



David Pagès i Cassú,
Batecs d'un poble,
Edicions El Bassegoda,
Olot 2004.

Els catalans, a causa de la situació de subordinació i dependència a què ens trobem abocats, necessitem urgentment un antídoto en contra del desànim i del derrotisme. Per això celebrem l'aparició de *Batecs d'un poble*, perquè precisament aquest llibre ve a complir aquest propòsit: donar-nos una medecina per omplir-nos de l'optimisme que ens ha de permetre treballar amb ganes pel nostre país, la nostra cultura i la nostra llengua.

Així, aquest no és sols un recull d'articles sobre temes diversos, sinó que tots els articles hi són recollits a l'entorn d'una mateixa idea: fer pedagogia de país. En el llibre, situats des d'una Girona que vol ser un mirall de catalanitat, es parla de molts aspectes diferents de la cultura catalana amb la intenció –citant paraules del mateix autor– «de dir en veu alta que tenim motius per confiar en les nostres possibilitats i per estar orgullosos de la vigoria cultural del moment; amb la d'adonar-nos que hem de treure'ns del damunt un llast de prejudicis que ens alenteix el pas en el nostre camí cap a la plena normalitat; amb la de tenir el convenciment que ens podem presentar al món amb digníssims títols de creació literària, artística, científica i intel·lectual, cosa

imprescindible per a obtenir coneixement, respecte i universalitat... i amb la de prendre consciència que tots plegats, cadascú des de la seva responsabilitat, hem de fer el possible per mantenir ben vius el prestigi i la capacitat creativa».

Després de llegir aquestes intencions, poques coses més hi podem afegir: tot-hom haurà entès perfectament el sentit amb què es tracten els articles del llibre. Així, hi trobem articles on s'homenatgen personatges emblemàtics per a tots els catalans (Pompeu Fabra, Miquel Martí i Pol, Folch i Torres, Tisner, Pau Casals, Jacint Verdaguer, Joaquim Ruyra) o personatges menys coneguts, però que també han estat un model de vida i de catalanitat; on es ressenyen llibres; on es viatja arreu del territori del país nostrat (Calella de Palafrugell, Sant Llorenç de les Arenes, la Catalunya pirinenca, Mallorca...); on es parla dels signes d'identitat, dels costums, de les tradicions, de la il·lusió col·lectiva d'assolir una normalitat lingüística i cultural... El títol que reuneix els articles de l'últim dels vuit blocs en què es divideix el llibre ens confirma el que hem anat dient: «Amb el cor obert a l'esperança».

No ens ha d'estranyar tot això, si sabem que David Pagès, a més de ser professor de llengua i literatura catalanes, és un gironí (nascut a Sant Joan de Mollet) que ha posat al capdavant de qualsevol activitat l'amor al país i la voluntat de servei desinteressat. Aquest objectiu l'ha portat a organitzar actes culturals, a fer conferències i a col·laborar en diferents mitjans escrits. Gràcies a les seves assídues col·laboracions a la premsa, avui podem gaudir d'aquest llibre.

Realment, ens manquen molts llibres com aquest, per tal que el batec del poble català mai no s'aturi, i encomani la il·lusió i la força del seu alegre batec a tots aquells qui tenen el cor malaltís, desorientat i desil·lusionat. ♦

DAVID CASELLAS I GISPERT